

Vanhusasiavaltuutettu

Riippumaton ja itsenäinen viranomainen, joka edistää ikääntyneiden ihmisten asemaa ja oikeuksien toteutumista

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2021/20210753>

Vanhusasiavaltuutettu
Äldreombudsmannen

Vanhusasiavaltuutetun tehtävät

- 1) seurata ja arvioida ikääntyneiden asemaa ja oikeuksien toteutumista;
- 2) seurata lainsäädäntöä ja yhteiskunnallista päätöksentekoa sekä arvioida niiden vaikutuksia ikääntyneisiin;
- 3) tehdä aloitteita, antaa lausuntoja sekä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun;
- 4) laatia ja teettää selvityksiä sekä julkaista raportteja;
- 5) edistää tiedotusta ja välittää ikääntyneitä koskevaa tietoa;
- 6) edistää yhteistyötä ikääntyneiden asioita käsittelevien sekä ikääntyneitä edustavien toimijoiden välillä.

Vanhusasiavaltuutetun toimisto

- Tammikuussa aloitti vanhusasiavaltuutettu Päivi Topo
- Huhtikuussa toimistossa aloitti kaksi erityisasiantuntijaa:
 - Marjut Vuorela - juridinen asiantuntemus
 - Päivi Ahosola - sote-palveluiden asiantuntemus
- Toimisto Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston yhteydessä ja sieltä ostopalveluina viestintä ja hallinto.
- Vuosibudjetti 500 000 euroa.

Vanhusasiavaltuutettu ei ole valvova viranomainen

- Ei oikeutta muuttaa viranomaisten tekemiä päätöksiä
- Valitukset ja kantelut tehdään edelleen Aveihin, Valviraan, Eduskunnan oikeusasiamiehelle, Yhdenvertaisuusvaltuutetulle tai kuluttajaneuvontaan
- Yhdenvertaisuusvaltuutettu mahdollisuus viedä eteenpäin ikäsyRJintätapauksia

Sähköposti ja puhelinnumero kansalaisyhteydenotoille

- kuullaan, merkitään tiedoksi, käytetään esille tulleita asioita edunvalvonnassa ilman tunnistetietoja
- ohjataan ottamaan yhteyttä valvovaan viranomaiseen tai muuhun oikeaan tahoon
- ei toimivaltaa ajaa yksittäisten henkilöiden asioita

Keskeisiä 5-vuoden tavoitteita

- Ikäsyrynnän kitkeminen: tieto ja keskustelu ikäsyrynnän eri muodoista, ikävaikutusten arviointi käyttöön poliittiseen päätöksentekoon
- Iäkkäiden hyvinvoinnin ja terveydenedistämiseen huomiota ja panostuksia: tieto ja keskustelu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen merkityksestä - valtio, alueet, kunnat & järjestöt
- SOTE-palveluiden saatavuus vastaamaan paremmin tarpeita: tieto palvelujen riittämättömyyden seurauksista, kotona asumiseen ja hoivaan lisäpanostuksia
- Reilumpi digiyhteiskunta: oikeus oppia elämän loppuun asti, puolesta asioinnin selkeyttäminen, yhdenvertainen kohtelu digittömille

Ajankohtaista – ratkaisut edellä

- Hyvinvointialueiden käynnistyminen: iäkkäiden oikeuksien toteutuminen palveluissa
 - Iäkkäiden palveluiden saatavuus ja vanhustyön resursointi
 - Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen jatkuminen
 - Hyvinvointi- ja palvelustrategioiden analyysi
 - Hyvinvointialueiden vanhuspalveluiden kehittämistyön seuraaminen
 - Tutkimustiedon kerääminen ja levittäminen
- Digisyrjäytymisen vähentäminen ja ilman digiä olevien yhdenvertaisuus: kolme ratkaisuehdotusta valmisteilla

Yhteistyön edistäminen iäkkäiden edunvalvonnassa vuonna 2022

- Erilaisissa tilanteissa olevien iäkkäiden, eri järjestöjen tapaamisia paljon, yhteistyö menossa
- Säännölliset tapaamiset Eduskunnan oikeusasiamiehen toimiston kanssa
- Valvira, avit, kuluttaja-asiamies, Ihmisoikeuskeskus, ministeriöt yhteistyötapaamisia ja yhteistyötä
- Kuntaliiton digiasiantuntijat, vanhustyön johtajat yhteistyötapaamisia, vanhusneuvostotapaamisia & yhteistyö käynnistymässä
- Tutkijoiden ja tiedontuottajien tapaamisia

Lausuntoja ja kannanottoja

- Vammaispalvelulain uudistus: esitetty ikääntymisrajaus pitää poistaa
- Koti- ja puhelinmyynnissä kuluttajasuojan parantaminen siten, että tilaus pitää vahvistaa sen jälkeen, kun on saanut tilausta koskevat tiedot ”pysyvässä muodossa” (Kuluttajasuojalaki)
- Vanhuspalvelu- ja asiakasmaksulaki: 3 kk odotusaika palvelupäätöksen saamisesta on liian pitkä, 1 kk olisi inhimillisempi. Ympäri vuorokautisessa hoidossa jää liian pieni summa omiin hankintoihin. HYTE vastuu kirjattava myös hv-alueille.
- Ihmisoikeusselonteko Eduskunnalle: mm. digiä käyttämättömien yhdenvertaisuuden turvaaminen ja elinikäisen digioppimisen mahdollisuudet.
- Toimeentulotuen uudistus
- Periaatepäätökset: Ikäohjelma, Demokratiaohjelma, Digikompassi

Ehdotukset iäkkäiden aseman parantamiseksi digitalisoituneessa yhteiskunnassa seuraavan hallituskauden aikana – julkistus 20.10.2022

Kolme ehdotusta lainsäädännön muuttamiseksi:

1. Kunnille koordinaatiovastuu digineuvonnassa
2. Kansallinen palvelukanava niille, jotka eivät lainkaan käytä digiä
3. Digitaaliseen asiointiin toisen puolesta tai tuettuun asiointiin selkeyttä, joka lisää turvallisuutta ja yksityisyyttä.

Kiitos!

paivi.topo@oikeus.fi

vanhusasia@oikeus.fi

Twitter: @vanhusasia

Facebook: vanhusasiavaltuutettu

Vanhusasiavaltuutetun toimiston puhelin 029 566 6900